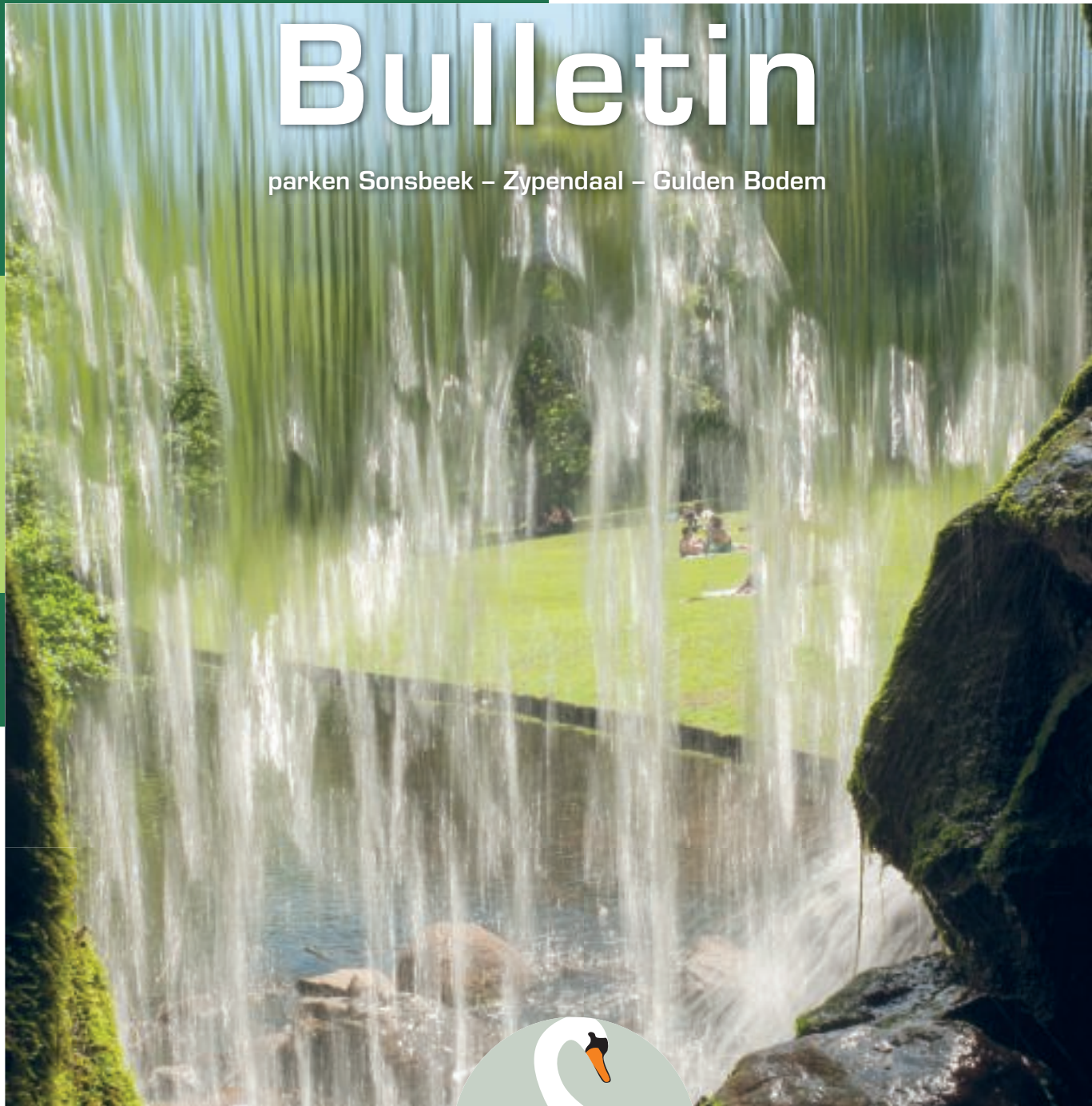

Bulletin

parken Sonsbeek – Zypendaal – Gulden Bodem

Vrienden
van
Sonsbeek

De Vereniging van Vrienden van Sonsbeek, Zypendaal en Gulden Bodem wil een klankbord zijn voor de bezoekers van de monumentale parken en voor de eigenaar van de parken, de gemeente Arnhem. Het doel van de Vereniging is mee te werken aan de instandhouding en verfraaiing van de parken Sonsbeek, Zypendaal en Gulden Bodem. Vrienden van Sonsbeek ondersteunt Molenplaats Sonsbeek financieel met een vaste bijdrage per lid.

De contributie per lid bedraagt per jaar voor particulieren € 15,00, voor verenigingen € 35 en voor bedrijven € 50; Bankrekeningnummer: NL30 ABNA 0406 333 505 ten name van Vrienden van Sonsbeek. CANBI: de Vereniging is door de fiscus erkend als Culturele Algemeen Nut Beogende Instelling, waardoor giften die volgens de regels van de Belastingdienst worden gedaan voor fiscale aftrek met de factor 1,25 mogen worden vermenigvuldigd.

Dagelijks bestuur

Margreet van Gastel (voorz.), Henk Eenink (penningm.), Tjada van den Eelaart – de Sitter, Paul Poelmans, Niels van der Graaff, Huig Velders (wnd. secretaris), Daniëlle Jansens Penningmeester/ledenadministratie
penningmeester@sonsbeek.nl / 06 42 85 54 75

Adviseurs

Jeroen Glissenaar – beheerder monumentale parken gemeente Arnhem, Kees Hin – gebiedsmanager bossen en parken gemeente

Aanmelding nieuwe leden

Vereniging Vrienden van Sonsbeek, Molenplaats Sonsbeek, Zypendaalseweg 24a, 6814 CL Arnhem, telefoon: 445 06 60, email: info@sonsbeek.nl

Website

www.sonsbeek.nl

Molenplaats Sonsbeek wil parkbezoekers bewust maken van de groene kanten van Arnhem door het organiseren van excursies, evenementen en exposities. Molenplaats geeft informatie over de Arnhemse parken en is een goed startpunt voor een bezoek van de parken Sonsbeek, Zypendaal en Gulden Bodem. Molenplaats is niet langer een zelfstandige organisatie maar maakt sinds dit jaar deel uit van Natuurcentrum Arnhem.

Website: www.molenplaatssonsbeek.nl

In dit nummer

Voorpagina: Water, water en nog eens water stroomt door de beken, uit de kwellen door geulen en bij flinke buien langs de weg naar beneden. Het volume van de watervallen in Sonsbeek nam de afgelopen tijd toe. Maar of de tekorten van twee achtereenvolgende droge jaren volledig zijn aangevuld, valt toch te betwijfelen. Foto: Rinus Baak

3 Jaarverslag: Het schoot in 2019 niet op met een visie op het organiseren van evenementen. Kort verslag over het afgelopen jaar. Wie meer wil weten: www.sonsbeek.nl en/of de jaarvergadering op 18 maart.

4 Beschadigingen: De afgelopen jaren is na exposities in het park op verschillende plaatsen beschadiging ontstaan. Of dat er rechtstreeks verband mee houdt is niet met zekerheid te zeggen, maar het ligt volgens Jeroen Glissenaar wel voor de hand.

5 Vogels betraapt: Fotograaf Koos Dansen liet leden van Groei en Bloei tientallen foto's van vogels zien en vertelde hoe het hem lukte. Zomer en winter, in weer en wind.

6 en 7 Fotopagina's: Spiegelbeelden in de parken gefotografeerd door Rinus Baak.

8 Heel Arnhem: Bezoekerscentrum Molenplaats gaat zich richten op promotie van en informatie over groen in heel Arnhem. Onze parken staan wat minder in het middelpunt. **Afscheid:** Directeur Jeroen Voskuilen van het bezoekerscentrum nam op een prettige manier afscheid van vrijwilligers en bestuurders die de afgelopen 20 jaar met hem hebben gewerkt.

9 Expositie: Het duurt nog maar drie maanden of de tentoonstelling Sonsbeek20→24 wordt geopend. Het belooft van de binnenstad tot museum Kröller-Müller een cultureel evenement met veel verrassingen te worden dankzij de bijzondere aanpak.

10 Gerard: Vrijwilliger Gerard Herbers was eigenlijk van plan om veel rustiger aan te gaan doen. Maar lees wat hij toch weer op z'n nek heeft genomen.

11 Albert&Sonsbeek: Badend in het zweet wordt hij wakker. Een nachtmerrie lijkt een onzalige toekomst voor Sonsbeek te voorspellen. **Jachtpaal** gevonden.

12 Achterpagina: Een dame met parasol en hoed en een kind op een zonnige dag op stap in park Sonsbeek. Meer dan een eeuw geleden.

Zorgen over evenementenbeleid blijven

Jaarverslag 2019: geen stadsbreed gedragen visie, karwei schiet niet op

Ons jubileumjaar stond in het teken van het opstellen van regels voor evenementen. De gemeente Arnhem stelde een klankbordgroep samen om daarvoor een nieuwe visie te ontwikkelen. De groep heeft een brede vertegenwoordiging (horeca, organisatoren evenementen, wijkverenigingen, sporters, Groenforum en Vrienden). Onze conferentie van 2018 ging daar ook al over en destijds bleken in onze kringen grote zorgen te bestaan over de overbelasting van het park.

Het was de klankbordgroep tot het einde van 2019 nog steeds niet gelukt om 'een stadsbreed gedragen visie' te ontwikkelen. De Vrienden konden zich niet vinden in de voorstellen. Het proces verliep traag, de besprekingen bleven vaag en tot gezamenlijke conclusies kwam het niet. Onze inbreng was bovendien nergens in de stukken terug te vinden. Het ziet ernaar uit dat die aan de bijlagen wordt toegevoegd.

Voorgaande tekst maakt deel uit van het jaarverslag van de Vrienden van Sonsbeek, Zypendaal en Gulden Bodem. Het volledig verslag komt samen met andere stukken ter sprake tijdens onze algemene jaarvergadering op woensdag 18 maart in bezoekerscentrum Molenplaats.

Geen terrein

Om onze zorgen kracht bij te zetten tijdens de besprekingen over het advies dat aan het gemeentebestuur wordt uitgebracht, werd een petitie uitgeschreven voor het inperken van het aantal en het weren van massale evenementen. De petitie werd massaal ondertekend (715 keer). Er waren slechts enkele tegengeluiden en opvallend veel emotionele reacties met als rode draad: 'Eindelijk staat er een organisatie op tegen de overdaad en overlast.' De petitie werd overhandigd aan Cathelijne Bouwkamp. De wethouder beaamde dat Sonsbeek geen evenemententerrein is.

De Vereniging van Vrienden van Sonsbeek bestond in 2019 30 jaar. Drie decennia lang al komen de Vrienden op voor de parken om dit kostbare erfgoed ongeschonden door te kunnen geven aan komende generaties. Ter gelegenheid van het jubileum werd tijdens de algemene ledenvergadering op 21 maart aan Tjada van den Eelaart, bestuurslid van het eerste uur, symbolisch een bloemetje aangeboden.

Kennismaking

Op 19 februari maakte het bestuur kennis met de wethouder voor het Groen, Cathelijne Bouwkamp. Er ontstond een open en gearmeerde discussie waarbij voor allen duidelijk werd dat het park zucht onder de bezoekersaantallen en het toenemend aantal grootschalige evenementen. Aangedrongen werd op meer regels en duidelijkheid voor organisatoren die in park Sonsbeek activiteiten willen ontplooiën.

Op 29 augustus werd in het bijzijn van zijn weduwe Hennie Broekhuizen een bankje naast de IJskelder onthuld ter nagedachtenis aan Hendrik Broekhuizen. Hendrik was van 2003 tot 2012 praeses van de Vrienden en voorzitter Margreet van Gastel kenschetste hem als bescheiden en doortastend. Hij was de drijvende kracht achter de restauratie van de IJskelder, vandaar dat zijn bankje daar terecht kwam.

Staartje

Onze conferentie van 2018 had in 2019 nog een staartje. De indrukwekkende voordracht van landschapsarchitect Theo Reesink werd vastgelegd in een brochure: 'Park Sonsbeek – de barbaarse schoonheid van de wildernis zelf. Ondertitel: Hoe beleving en gebruik van een Engels landschapspark samengaan.' Die is nog steeds verkrijgbaar in Molenplaats.

De brochure eindigt met de conclusie: 'Laat de natuur zoveel mogelijk zijn gang gaan in het monumentale Park Sonsbeek en laat daar zoveel mogelijk bezoekers onbegrensd van genieten. Stel regels aan de evenementen en zet de verdiensten die daaruit voortvloeien om in duurzame instandhouding van het park. Het vertrekpunt voor elke afweging bij het organiseren van een evenement is het vinden van een goede balans tussen natuurbeleving en het toestaan van gebruik. Daarbij vormt het unieke landschapspark met cultuurhistorische waarden en natuurwaarden de basis voor elke beslissing.'

Deze brochure werd op 27 november aangeboden aan Hans de Vroome, wethouder voor o.m. evenementen.

Roel van Dijk, secretaris

Zie voor het volledig jaarverslag: www.sonsbeek.nl

Van schoensmeerlaag tot olifantspad

Streven is steeds weer beschadiging natuur te voorkomen

Sinds 1949 zijn in park Sonsbeek kunstexposities gehouden die ook internationaal de aandacht trokken. Bescherming van het park staat voor de vereniging Vrienden van Sonsbeek, Zypendaal en Gulden Bodem altijd op de eerste plaats. En ook dit keer stellen we de vraag of een dergelijke grote kunstmanifestatie daarmee te rijmen valt. Zijn er nog sporen van eerdere exposities te vinden? Een vraag voor parkbeheerder Jeroen Glissenaar.

De gemeente heeft werken aangekocht en in de stad geplaatst. Voorbeelden zijn het beeld Phoenix van Zadkine (bij het stadhuis), het hert op het Willemsplein van Pompon en de vrolijk makende tafeltennistafel van Cordero (splitsing Turfstraat/Markt). Ook zijn er werken in het park zelf terug te vinden zoals de Lazy King bij de Stadsvilla en de Planeten in de Koude Vijver. De vlindertuin is aangelegd op en rond een kunstwerk van landschapskunstenaar Santino.

Beuken

De afgelopen jaren zijn er ondanks voorzorgen schadeplekken ontstaan, vertelt Jeroen Glissenaar. Daar is lering uit getrokken, in het vervolg werden de voorwaarden aangepast. Zo werd in 2012 een kunstwerk geplaatst in het beukenbos tussen het Hertenkamp en de Ronde Weide. Het bestond uit doorzichtige kunststoffen bollen waarin mossen groeiden. De bollen werden opgehangen tussen 14 beuken, waarbij bomen met rubber werd beschermd, de ophangingen konden veren en het gewicht gelijkmatig werd verdeeld. In 2016 bleek dat alle veertien beuken het loodje hadden gelegd. Ander voorbeeld. Onderaan de Apostelenberg heeft een bronzen sculptuur gestaan. Om de druk te verdelen werd het werk geplaatst op een plaat van 2x2 meter. Tijdens die editie werden 100.000 bezoekers geteld. Achteraf bleek de toplaag

van de bodem te zijn verdicht (ingewijden hebben het over de schoensmeerlaag). Het gevolg was dat op de route naar en ook rond de locatie een aantal plekken in het vervolg voortdurend nat bleef waardoor met name de wortels van eiken te weinig zuurstof kregen. Ook is sindsdien een 'olifantspad' ontstaan doordat het publiek een korte route nam naar de Belvédèrelaan.

Zelfdragend

Deze ervaring heeft ertoe geleid dat alleen nog wordt toegestaan kunstwerken op of bij bestaande paden te plaatsen. En een tweede voorwaarde is dat inzendingen zelfdragend moeten zijn. Nu is al in een vroeg stadium met de organisatoren een tocht gemaakt door de parken om geschikte locaties te kiezen en daar voorwaarden voor te formuleren. Vervolgens presenterden de deelnemende kunstenaars hun ideeën en ten slotte is er een

'finetuning' geweest op de locaties. Daar is met de kunstenaars besproken of er nog aanpassingen nodig waren. Met de voorbereiding van deze beeldtentoonstelling is al jaren geleden begonnen. Logistiek manager Alexander Godschalk begon er drie jaar geleden mee. Zijn ervaring is dat kunstenaars het als een uitdaging beschouwen om in de natuur hun mogelijkheden te verkennen.

Huig Velders

Veel vogelsoorten zoeken rust en stilte

Fotograaf Koos Dansen deert weer noch wind

Net in het weekend dat in het hele land tuinvogels worden geteld, laat Arnhemmer Koos Dansen (73) in de Stadsvilla voor leden van Groei en Bloei foto's van vogels zien die in ons land voorkomen. Hij is pas op zijn zestigste serieus vogels gaan fotograferen, een paar jaar voordat hij bij Gelders Landschap met pensioen ging. Dansen heeft twee vaste locaties die hij voortdurend opzoekt: zijn eigen tuin in De Laar-West en een schuilhut op de Westerheide, grenzend aan Warnsborn. En soms is hij te vinden in een van onze drie parken.

Koos Dansen is verslingerd aan vogelfotografie. Het jaargetijde maakt voor hem niet uit, regen, sneeuw en koude voeten en handen evenmin. Al probeert hij zich uiteraard goed in te pakken als het kwik onder het vriespunt zakt en sneeuw en ijs velden en wateren bedekken. De kwaliteit van zijn foto's wordt zeer gewaardeerd. Een landelijke organisatie als Vogelbescherming maakt er graag en regelmatig gebruik van.

Advies

Het aardige van zijn 'lezing' in de afgeladen volle bovenzaal van de Stadsvilla is dat hij ook regelmatig advies geeft. Zoals: als je goede foto's wilt hebben van kool- en pimpelmezen moet je er heel veel maken en weer heel veel weggooien. Deze vogeltjes zijn zo beweeglijk dat je ze vaak niet bewust op het ideale moment kunt 'vangen'. Maar tussen enkele tientallen opnamen tref je bijna altijd wel een paar geslaagde exemplaren aan, aldus deze Vriend van Sonsbeek.

Het ligt voor de hand en toch denk je er niet altijd aan: de grootste kans om zoveel mogelijk soorten vogels aan te treffen, bestaat in gebieden waar rust en stilte overheersen. Dansen toont het aan met notities. In zijn achtertuin treft hij tientallen soorten minder aan dan de 55 die hij vanuit zijn schuilhut op de Westerheide heeft waargenomen.

Afname

Net als veel collega-fotografen, vogelaars en wetenschappers ziet hij dat soorten en aantallen vogels afnemen. Zwaluwen hebben te lijden gehad onder de pijlsnel afnemende aantallen insecten. Ook de jacht op vogels in Zuid-Europa vormt een probleem. Dansen: "Als je vroeger vanaf de Apeldoornseweg Sonsbeek binnen liep, hoorde je de boomklevers al." Dat is dus niet meer het geval. Ga naar Google, vul 'boomklover' in en klik op het eerste filmpje waarin het vogeltje zingt en acrobatisch langs een stam loopt. Dan weet je waar Dansen het over heeft.

Nog wat waarnemingen. Als het echt winter is, tref je in Sonsbeek en elders in gebieden met sprengen waar water blijft stromen heel soms nog de fraaie houtsnip aan. Die zakt af uit Scandinavië als het daar ijzig koud wordt. Momenteel is het daar in het noorden uitzonderlijk warm. De kans om ze te zien is dus klein. Hetzelfde geldt voor de kleurige kepen. Over kleuren gesproken, ijsvogels overleven in de parken zolang er open water is en ze achter de stekelbaarsjes aan kunnen. In Sonsbeek en Zypendaal vliegen verschillende paartjes rond, het ene jaar meer, het andere minder.

Eekhoorns

Enkele zijsprongetjes. Er leven in de parken en de rest van het land lang niet meer zoveel eekhoorns als jaren geleden. Het gevolg van ziekten onder deze vrolijke klanten waar kinderen zo gek op zijn. Zeldzaam geworden zijn ook waterspreeuwen (kasteel Rozendaal) en zwarte spechten. Nog een weetje uit de koker van Koos Dansen. Onder de vogelsoorten nemen gaaien een bijzondere plaats in: die spelen net als zoogdieren met elkaar. En dat doet geen enkele andere vogelsoort ze na.

Rob van Otterloo

weerspiegeling meerziederijnd

Rinus Baak (64) is fotograaf bij de gemeente Arnhem. Hij werkt vooral met reportages. Park Sonsbeek komt als kloppend hart vaak terug in gemeentelijke publicaties als folders en brochures en ook in de begroting. Park Zypendaal, met het prachtige kasteel en de specifiek eigen natuur, vormt een schakel tussen Gulden Bodem en Sonsbeek. Zowel het natuurschoon als de vele evenementen maken van de parken een aantrekkelijk en levendig gebied. In deze foto's is weerspiegeling het centrale thema.

Molenplaats is er straks voor heel Arnhem

Informatieve taak niet meer vooral gericht op drie parken

Het bezoekerscentrum Molenplaats krijgt in de nieuwe organisatie met het Natuurcentrum en Groen Arnhem een ruimere rol. Niet langer zal de aandacht vooral worden gevestigd op de drie parken, met Sonsbeek voorop, maar het werkterrein van de 'groene informatie' wordt uitgebreid tot de hele stad. Daarnaast bestaat nog steeds het plan om de horeca in de voormalige molenschuur een steviger basis te geven waardoor de inkomsten kunnen groeien. Om te beginnen tijdens de expositie Sonsbeek20→24.

Sinds het begin van dit jaar heeft de gemeente een streep gezet door de subsidie aan de Stichting bezoekerscentrum Molenplaats. Dit bedrag van een kleine 140.000 euro per jaar komt nu terecht op de rekening van de Stichting Natuurcentrum Arnhem, de enkele jaren geleden verzelfstandigde organisatie met stadsboerderijen op Presikhaaf en Rijkerswoerd. Omdat van dit bedrag jaarlijks 60.000 euro retour gaat naar de gemeente voor het gebruik van Molenplaats en het naastliggend molengebouw wil het Natuurcentrum meer inkomsten zien te verwerven.

Horeca

Voorzitter Wim Ludeke van Natuurcentrum Arnhem vertelt dat

zijn bestuur van mening is dat dit niet mogelijk is zonder een meer professionele aanpak van de horeca. Daarvoor is voldoende ruimte nodig in de voormalige molenschuur, maar er is nog geen besluit gevallen over de vraag of de informatieve taak dan moet worden verhuisd naar het gebouw waarin de watermolen draait. In de meest recente versie zou er sprake van zijn dat die functie binnen de organisatie zo belangrijk wordt gevonden dat ze makkelijk te vinden moet zijn: in Molenplaats.

Er is nog geen definitieve keuze gemaakt, legt directeur Monique Verstraten van Natuurcentrum uit. De onzekerheid tekent de opbouwfase waarin de reorganisatie zich bevindt. Van de vrijwilligers van Molenplaats

heeft een klein aantal besloten een streep onder de werkzaamheden te zetten. Verstraten heeft inmiddels met alle zestig vrijwilligers gesproken die hier nog wel bij betrokken zijn. Ongeveer de helft gidst in de parken, de andere helft is meer betrokken bij het bezoekerscentrum.

Startpunt

Dat aantal wordt overigens te gering geacht om tijdens de naderende tentoonstelling *Sonsbeek20→24 de drukte op het terrein van de horeca aan te kunnen. Het valt te verwachten dat er duizenden bezoekers op de expositie af komen en de ervaring heeft geleerd dat de horeca van Molenplaats dan een topomzet draait. Om dat karwei aan te kunnen wordt gezocht naar een professionele invulling. Op informatief terrein zal het ook aanpakken geblazen zijn, want Molenplaats gaat net als in andere jaren opnieuw fungeren als startpunt. Misschien zijn daar straks ook (huur) fietsen te krijgen om het parcours van 6,5 kilometer naar Kröller-Müller af te leggen.

'Een zeer warm applaus'

Hij is toch met een goed gevoel vertrokken, Jeroen Voskuilen, ruim twintig jaar directeur van bezoekerscentrum Molenplaats. Toen hij zich vorig jaar bij de eerste schermselingsen rond het voortbestaan van Stichting Bezoekerscentrum Molenplaats te weinig gesteund voelde, gooide hij de kop in de wind. Maar naarmate duidelijker werd dat de gemeente geen brood meer zag in een zelfstandige organisatie en zijn ontslag aanstaande was, bedaarde de emoties. Op woensdag 19

februari was er in Molenplaats een afscheid georganiseerd waar hij bedankt werd voor zijn inzet en al zijn initiatieven. Door Jeroen werd de bijeenkomst gekarakteriseerd als: 'Veel mensen, veel mooie woorden en veel cadeaus en een zeer warm applaus'. En niet minder belangrijk: 'Ik kijk hier met veel plezier op terug en heb de periode Molenplaats op een leuke en goede manier samen met jullie kunnen afsluiten'. Wie nog contact met Jeroen wil opnemen: jeroenvoskuilen@planet.nl

Sonsbeek slaat brug naar 2024

De contouren van de nieuwe Sonsbeek-tentoonstelling worden steeds duidelijker. Net als andere keren beslaat de manifestatie vanaf 5 juni een periode van 100 dagen. Artistiek directeur Bonaventure Ndikung drukt zijn stempel op de invulling van de twaalfde aflevering en biedt ruimte aan vijf curatoren. Zoals bekend strekt het tracé waar 35 kunstenaars met nieuw of bestaand werk een bijdrage aan leveren zich uit van het stadscentrum tot museum Kröller-Müller. Financieel gezien ligt de organisatie op koers, al is het gewenste budget van 2,5 miljoen euro nog niet volledig beschikbaar.

De organisatie beperkt zich voor het eerst niet tot de aankomende tentoonstelling maar wil nu al een brug slaan naar de expositie in 2024. Dat wordt gesymboliseerd door de nieuwe naam Sonsbeek20→24. Op die manier wordt eindelijk een basis gelegd voor een vervolg binnen vier jaar. Dat voornemen bestond eerder maar elke keer weer was het de vraag of de politiek er geld voor wenste uit te trekken. Daardoor moest keer op keer een manifestatie vanaf de grond worden opgebouwd.

Doorlopend

Het plan bestaat nu tussen de exposities in 2020 en 2024 een doorlopend programma samen te stellen waar directeur Ndikung, de curatoren en een aantal kunstenaars bij betrokken blijven. Daarmee plus met de opbouw van een archief met verhalen, foto's, films en documenten kan 'Sonsbeek' in Arnhem een blijvende plaats in het cultureel klimaat gaan innemen, meent directeur Steven van Teeseling van Stichting Sonsbeek.

Bonaventure Ndikung richt zich in zijn programma op hedendaagse kunstuitingen en op landen waar Nederland historische banden mee heeft.

Het gaat om Zuid-Afrika, Suriname en voormalig Indië. De in Kameroen geboren directeur legt verband tussen de regio Arnhem en wereldverhalen en geschiedenissen uit het verleden. Hij beperkt zich bijvoorbeeld niet tot het ontstaan van de parken

Sonsbeek, Zypendaal en Gulden Bodem maar vestigt ook de aandacht op de maatschappelijke omstandigheden waaronder het landgoed en de gebouwen destijds tot stand konden komen.

Onbekend

Museum Kröller-Müller besteedt aandacht aan drie kunstenaars die in het verleden over het hoofd zijn gezien. Dat zijn de Nederlandse schilder en componist Sedje Hémon (1923-2011), de Pakistaanse schilder, beeldhouwer en ontwerper Imran Mir (1950-2014) en de Braziliaanse dichter, toneelschrijver, essayist en politicus Abdias do Nascimento (1914-2011). In het bijbehorend park is extra aandacht voor aankopen uit het verleden van Sonsbeekexposities. Het museum is al sinds 1955 betrokken bij de tentoonstellingen.

Van Teeseling heeft inmiddels toezeggingen van tientallen sponsors en schat nu op 80 procent van de gewenste 2,5 miljoen euro te kunnen rekenen. Dus is hij nog steeds op zoek naar bedrijven en personen die bijvoorbeeld willen bijdragen aan de kosten van het werk van kunstenaars. Sonsbeek20→24 is jaloers op de budgetten waarover soortgelijke manifestaties in het buitenland kunnen beschikken. Zeker als ervan uit wordt gegaan dat het gebied Arnhem-Nijmegen een kleine 750.000 inwoners telt, is het Duitse Kassel een droomvoorbeeld. Daar wonen 200.000 burgers en bedroeg het budget in 2017 liefst 37 miljoen euro.

Social media zullen in aanloop naar de tentoonstelling een toenemende rol spelen voor het publiek. Dat kan bijvoorbeeld kennismaken met deelnemende kunstenaars en personen die deel uitmaken van de organisatie van Sonsbeek20→24 zoals de vijf curatoren. Vanaf 20 maart kan men ervoor terecht op www.sonsbeek20-24.org

Wie helpt met werving van vrienden?

De vrienden houden op zaterdag 4 april een wervingsactie. We schuiven dan voor de deur van Molenplaats aan bij enkele dames die kleding, speelgoed en fietsen verzamelen voor organisaties als de Stichting Leergeld, die kinderen van de basisschool bijspijkt en de Kledingbank en Speelstoet die in een behoefte voorzien voor gezinnen met lage inkomens. Wij attenderen die dag tussen 11.00 en 16.00 uur bezoekers op het bestaan van de Vrienden en op het feit dat zij voor het luttele bedrag van 15 euro het Bulletin vier keer per jaar in de brievenbus krijgen.

Wie voegt zich die dag bij ons om bijvoorbeeld een uurtje aan de weg te timmeren? Opgeven s.v.p. het liefst via r.vanotterloo@xs4all.nl of telefonisch: 06-55807845.

Gerard doet het nu iets rustiger aan

'Als het leuk is, doe ik mee, anders heb ik geen tijd'

Gerard Herbers, de bekendste vrijwilliger van bezoekerscentrum Molenplaats, kreeg vorig jaar met een hartinfarct een schot voor de boeg, zoals hij dat zelf noemt. Zijn conclusie was dat hij het als 80-jarige eens een beetje rustiger aan moest gaan doen, te beginnen in 2020. Dat plan vormde aanleiding voor een afscheidsinterview. Maar als we de laatste week van januari bij hem thuis komen, heeft hij de dag ervoor alweer een vrijwilligerscontract getekend bij zijn nieuwe baas: Natuurcentrum Arnhem. Hij gaat minder doen maar stopt niet. Ja, als lid van de redactie van het Bulletin.

Hij heeft toch maar weer een paar taken op zich genomen, vertelt Gerard Herbers in de erker van zijn huis op de eerste verdieping in de De la Reystraat. Vandaar heeft hij een prachtig uitzicht op de westelijke rand van Sonsbeek, met aan de einder het bezoekerscentrum en de nog werkende watermolen ernaast. Hij kijkt ook uit op de gerestaureerde oevers van de Sint Jansbeek, die langs stroomt. Met de verrekijker houdt hij de vogels in de gaten die bij het watervalletje rond scharrelen. Na een beetje doorvragen blijkt dat hij toch nog aardig mee blijft draaien. Als parkgids is dat het geval, hij gaat door met twitteren voor Molenplaats, bij de beklimming op zondag van de Belvédère zie je hem nog wel terug, de vrijwilligers-mailbrief Molenpraat blijft zijn aandacht ontvangen en hij laat z'n neus heus wel regelmatig zien in het bezoekerscentrum. Is er

een nieuwe persmap van de beeldententoonstelling Sonsbeek2020 dan wil hij die graag zien. Maar de druk gaat er af: "Als het leuk is, doe ik mee en anders heb ik geen tijd."

Archief

Herbers is een wandelend archief van Molenplaats. Al wordt zijn geheugen de laatste tijd wel wat minder. Vanaf 2006 heeft hij er als vrijwilliger regelmatig een 40-urige werkweek doorgebracht, 'omdat ik geen andere liefhebberijen heb'. Gerard heeft plannen gesmeed, wandelingen begeleid, deel uitgemaakt van de Schouwgroep, meegewerkt aan boekjes en andere uitgaven van het bezoekerscentrum – het Sonsboek met dat gat erin, het Beeldenboek, het Bomenboek en het jubileumboek bij het 25-jarig bestaan van Molenplaats om er een

paar te noemen – en hij was nauw betrokken bij de organisatie van de Historische Herberg. Bovendien heeft hij al die jaren een belangrijke rol gespeeld in de communicatie van het centrum met de buitenwereld in het algemeen en via Twitter in het bijzonder. Geen wonder dat ze hem er van het Natuurcentrum graag bij wilden houden.

Maar met de herberg en de redactievergaderingen van het Bulletin stopt hij. Kost teveel energie. En hij moest toch iets opgeven. Wat niet wil zeggen dat je nooit meer een verhaal van hem tegen zult komen. Hij is een doe-mens met een brede belangstelling, zegt Herbers zelf. Als voormalig aardrijkskundeleraar was hij al geïnteresseerd in de stuwwallen uit het pleistoceen die door het park lopen.

Eenvoudig

Hij houdt niet van vergaderen en evenmin van diepzinnige en breedvoerige verhalen. Het hoeft niet over Grote Onderwerpen te gaan. "Hou het eenvoudig en beperk je tot de natuur en onze activiteiten. Meer verlangen de Vrienden van Sonsbeek heus niet", denkt hij.

Van deze 80-jarige zijn we dus nog niet af. In het bezoekerscentrum wisten ze dat al. Loop je er binnen en vraag je of Gerard dit keer aanwezig is dan krijg je als antwoord: "Rustiger aan doen? Ach, dat is hij al zo vaak van plan geweest. Maar Gerard gaat hier niet weg."

Rob van Otterloo

De zalm en de bomen

Albert & Sonsbeek

Ik zag een zalm, jawel, een zalm in de Jansbeek in Park Sonsbeek. Ik herkende hem van de vorm die ik me herinnerde gezien te hebben op internet. Natuurlijk zag hij er heel anders uit dan de moten die ik soms koop bij de supermarkt en met olijfolie op de huid bak en eet met gekookte ecologisch geteelde aardappelen. De zalm in de beek zwom stroomopwaarts en verdween uit het zicht in de vijver met de fontein die in de winter buiten werking is.

Ik liep verder en ontmoette een groep mannen met wie ik een ongedwongen gesprekje voerde. Zij vertelden me respectievelijk werkzaam te zijn in de politiek, de economie en de biologie. Ze deden onderzoek naar de kwaliteit van de bomen. Desgevraagd prezen ze de uitstekende bruikbaarheid van de bomen voor biomassacentrales .

Onderweg

Bij de waterval zag ik de zalm terug. Die deed energieke pogingen om sprongsgewijs in de waterval omhoog te komen met het doel uiteindelijk de bron van de Jansbeek te bereiken. Althans, zo vulde ik zijn gevecht met het kletterende water in. Het verlangen om de bron te willen bereiken, stond voor mij symbool voor het ontdekken van de bron, de zin van het leven. Het lukte de zalm na een aantal pogingen deze hindernis te passeren en hij zwom de grote vijver in. Hij dook daar onder en verdween in een peilloze diepte.

Houthakkers

Ik vervolgde mijn wandeling. Even verderop zag ik tot mijn verbijstering dat een grote groep houthakkers bezig was bomen om te zagen. De mannen die ik eerder gesproken had, stonden erbij en gaven met gezag functionele aanwijzingen. De zaagmachines maakten een hels kabaal en enorme boomstammen ploften op de grond waardoor flinke golven in het oppervlaktewater van de grote vijver ontstonden.

Goed bezig

Vrachtwagens reden met de laadbak vol stammen het park uit. Een man, die de leiding had over het kappen kwam naast me staan en vertelde dat het rooien van de bomen een proactieve actie was ten gunste van vergroening en verruiming van de biodiversiteit. "We kappen deze bomen om er nieuwe voor terug te planten", legde hij uit. "We sluiten hiermee aan bij het planten van miljoenen bomen in India als mondiale CO2-compensatiemaatregel. Ja, ja", vond hij, "we zijn goed bezig."

Wakker

Badend in het zweet werd ik wakker en bleek dat ik dit allemaal gedroomd had. Ik kleepte me snel om en liep het park in. Geen zalm te zien en ook de bomen stonden er nog. Wel zag ik op enkele stammen een oranje merkteken...

Albert Van Der Weide

Nog een jachtpaal

Theo Helling woont op Alteveer en las het artikel 'Speurtocht langs grens jachtdomein' in het Bulletin nummer 1 van maart 2019. Hij interesseerde zich daar zodanig voor dat hij met zijn vrouw de hele route wandelend volgde. Hierbij trof hij bijna alle jachtpalen aan die in het Bulletin vermeld werden. In het Zijpendaalse bos ter hoogte van ijsbaan Thialf ontdekte het tweetal nog een exemplaar. Deze jachtpaal was bij de gemeente al bekend, maar werd niet in het artikel vermeld. Dank voor deze aanvulling!

Post voor Bertha uit Utrecht

Een parasol nam je mee om tijdens het wandelen minder last te hebben van de zon. 'Para sol', is dan ook Spaans voor: 'Tegen de zon'. Zoals hier een moeder of kindermisje met een dik ingepakt kind op de Pyramidelaan in Sonsbeek. Het is niet minder dan 115 jaar geleden en wel op 5 mei 1905 dat deze kaart vanuit Arnhem werd verzonden naar Bertha van Dillen in Utrecht. De post deed er niet lang over, want een dag later al werd de prent in Utrecht afgestempeld. De afzender houdt zich keurig aan de voorschriften. Aan de kant zonder foto staat immers: 'Zijde voor het adres bestemd'. Dat had in die tijd nogal eens tot gevolg dat degene die de kaart verstuurde gebruik maakte van de voorzijde om een korte boodschap over te brengen. Daar staat: 'Lieve Bertha, Brief ontv. van Mama, die van mij was juist gereed. Je liefh. Tante Lien'. Aan dezelfde kant staat gedrukt: 'Nachdruck verboden'. De sleutel voor die duitstalige tekst is aan de adreszijde te vinden: de kaart is gedrukt bij Dr.Trenkler Co in Leipzig.

Colofon

Het Bulletin VVS is een uitgave van de Vrienden van Sonsbeek, Zypendaal en Gulden Bodem en van Molenplaats/Bezoekerscentrum Sonsbeek. Het Bulletin verschijnt vier keer per jaar.

Het wordt gratis toegestuurd aan de leden van de Vereniging Vrienden van Sonsbeek. ISSN 1567-1054. Oplage 800 stuks.

Redactie:
Rob van Otterloo,
r.vanotterloo@xs4all.nl
Paul Poelmans,
p.poelmans@poelmansreesink.nl

Vormgeving en druk:
Coers & Roest
grafische producties BV, Arnhem

Verschenen nummers vindt u op de website www.sonsbeek.nl

Vrienden van Sonsbeek

Retour afzender/adreswijziging

Mogelijk is de adressering niet juist. Wilt u in dat geval zo vriendelijk zijn om hieronder de juiste gegevens in te vullen en het blad 'retour afzender' of deze strook in een enveloppe terug te sturen naar: Vrienden van Sonsbeek, Zypendaalseweg 24a, 6814 CL Arnhem.

Het correcte adres is:

Naam:

Straat:

Postcode:

Plaats:

Reden retourzending:

